

grafika: Iris Brankačkowa

Lube člonki a lubi člonjo Domowiny, župow, towarstwow a Domowinskih skupin, lubi přečeljo a partnerjo našeje narodneje organizacije, Wam wšěm přejemaj wjesole hody a měrne swjate dny w kruhu Wašich lubych. Do noweho lěta přejemaj Wam zbožo, krutu strowotu a derjeměće. Džakujemaj so Wam w mjenje zwjazkoweho předsydstwa a přistajenych Domowiny wutrobne za wšě Waše prócowanja na dobro serbskeho ludu a wjeselimaj so na dalše wuspěšne zhromadne džělo.

Lube člonki Domowiny, župow, towaristwow a Domowinskih kupkow, lube psijašele a partnerje našeje narodneje organizacije, Wam wšykny žycymaj wjasole gódy a měrne swěte dny w krejzu Wašych lubych. Do nowego lěta žycymaj Wam gluku, kšute strowje a derjeměše. Žěkujomaj se Wam w mjenju zwězkego předsedarstwa a psistajonych Domowiny wutšobnje za wšě Waše prócowanja na dobro serbskego luda a wjaselimaj se na dalšne wuspěšne zgromadne žělo.

Dawid Statnik

předsyda/předsedař Domowiny

Bjarnat Cyž

jednačel/jednař Domowiny

Serbskich člonow załožboweje rady ze Sakskeje wolili

Wjacore wólby stejachu na dnjowym porjedže posedženja Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny, kiž wotně so dnja 22.11.2014 pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika w Budyšinje.

Z napjatosću wočakowachu so wólby serbskich člonow rady Załožby za serbski lud ze Sakskeje, za kotrež předležeše zwjazkowemu předsydstwu 11 namjetow. Jako rjadni člonjo buchu Jan Budar, Bjarnat Cyž, Bogna Korjenkowa a Susann Šenkec wuzwoleni.

Jako zastupowacy člonjo buchu woleni: Marko Kowar, Julian Nyča, Marian Bulank a Beno Brězan. Wšityc buchu w přěnim přechodže woleni. Konstituowace posedženje załožboweje rady je planowane dnja 28.04.2015; na nim wola tež noweho předsydu.

Dale nominowaše zwjazkowe předsydstwo štyrjoch člonow Rady za serbske naležnosće Sakskeje na dobu 2014-2019. Najwjace hłosow ze šěsć kandidatow dóstachu Marja Michałkowa, Dawid Statnik, Leńka Thomasowa a Manfred Hermaš.

Slědujo namjetej župy Delnja Łužica woleše zwjazkowe předsydstwo člonow wólbneho wuběrka za wólby Rady za serbske naležnosće při Braniborskim krajnym sejmje.

Tutu čestnohamtsku funkciju budu wukonjeć Harald Koncak, Angela Šurmanowa, Henry Matus, Anita Engel, Jörg Masnik, Bernd Jurk, Měto Nowak a, jako naslědnica, Sylke Laubensteinowa-Polencojc. Předsyda/předsyda wuběrka rozprawja zwjazkowemu předsydstwu běžnje wo stawje džělawasće wólbneho wuběrka. Rada ma so klětu wolić.

Dalša tema běchu přihoty 17. hłownej zhromadźizny Domowiny dnja 28. měrca w Haslowje, hdžež je mjez druhim předwidžane wobzamknjenje noweho programa „Domowina 2025“. Dawid Statnik, kiž je zdobom předsyda programoweje komisije, informowaše wo stawje naćiska. Cyłkownje je 18 pokiwow a doporučenjow za změny naćiska dóšlo. Woni buchu w programowej komisiji diskutowane a w zašlymaj měsacomaj w naćisku wobkedžbowane. Aktualizowany naćisk so nětko lektorizuje a hišće do hód wšěm zapodaćelam namjetow a člonam zwjazkoweho předsydstwa posrědkuje. Srjedź januara planuja zjawny forum, na kotryž nimo člonow zwjazkoweho předsydstwa tež zapodaćelow pokiwow a dalšich zastupjerjow župow a towarstwow přepraša. Konkretnje naprawy buchu do tezo-weje papjery zjate. Na jeje zakładže

so, po wothłosowanju z předsydami wuběrkow zwjazkoweho předsydstwa, džělowe směrnicy formuluja, kiž so tohorunja hłownej zhromadźiznje k wobzamknjenju předpožaja.

Njedawno běchu so serbscy młodostni anonymnje z próstwu wo přewjedženje informaciskeho wječora na Domowinu wobročili. Dawid Statnik informowaše gremij wo listowanju k tomu. Člonjo zwjazkoweho předsydstwa witachu, zo so tře z nich na posedženju wobdžělachu a zo so D. Statnik dnja 28. nowembra z dwěmaj młodostnymaj k rozmołwje wo dalšim postupowanju a k přihoťe zetka. Tam chcedža so wo zhromadnym wuradžowanju z Domowinu wothłosować. W mjenje zwjazkoweho předsydstwa wupraji William Janhoefer wosebje Sofiji Cyžec, kiž bě so cyły dzeń na posedženju wobdžělila, džak za dialog a za angažement.

Dale informowaše předsyda Domowiny wo wulkim mnóstwje naprašowanjow wosebje němskich medijow po prawicarskich hroženjach serbskim młodostnym. W decembrje planuje so přewenciske zarjadowanje za serbskich młodostnych a wjesnjanostow, wosebje, zo bychu młodostni zhonili, na koho móža wo wobročić. „Njemóžemy tutu naležnosć bagatelizować. My mamy prawo na našu rěč“, praji Statnik.

Swětowy kongres CIOFF w Budyšinje

We Łužicy 200 hosći z 51 krajow witali

Wjace hač 200 ludźi z 51 krajow wobdźěli so wot 16. do 26.10.2014 na swětowym kongresu CIOFF®, swětoweje organizacije folklornych festiwalow a ludoweho wumělstwa. Tež 30 młodostnych ze 26 krajow zeńdže so na wjacednjowskim 6. młodžinskim forumje CIOFF®. Mjez wobdźělnikami běchu direktorojo folklornych festiwalow, wědomostnicy, wumělcy, člonjo njestatnych organizacijow a wumělcy nawodža, kotrymž stej wšěm dvě wěcy wažnej: Su

zahorjeni wo kulturach swěta, kotrež chcedža zachować, a wšitcy skutkuja čestnohamtsce.

W Budyšinje wuradźowachu z čěžišćowej temu, na kotre wašnje hodži so zachowanju njematerielneho kulturneho namrěwstwa přinošować. Na próstwu Domowiny přednošowachu kulturni wědomostnicy Serbskeho instituta dr. Ines Kellerowa, dr. Theresa Jacobsowa a dr. Fabian Jacobs na temu „Intangible Cultural Heritage and Sorbs – a new handling with cul-

tural heritage?“ („Imaterielne kulturne herbstwo a Serbja – nowy wobchad z kulturnym herbstwom?“). Domowina je so w nowembru 2013 požadała ze serbskimi nałožkami w běhu lěta na UNESCO-lisčinu wo imaterielne kulturne herbstwo. Proces pruwowanja w Němskej tuchwilu hišće traje. Nimo předstajenja serbskeho požadanja skedźbnjachu tež na impulsy a potenciale imaterielneho kulturneho herbstwa na přikładze Serbow.

Impresije ze swětoweje kongresa CIOFF w Budyšinje fota: J. Helgest (7), Cl. Škoda (1)

Byrnjež njemóžachu so wšě projekty wotzamknýć, docpě kongres wažne wuslědky. Tak skowachu so plany za centralne zaradowanje CIOFF®, Folkloriada, kotraž budže wot 27.07. do 15.08.2016 w Zacatecasu w Mexiku. Folkloriada organizuje so kóždy štyri lěta, zašla wotmě so 2012 w Anseongu w Južnej Koreji. Na přichodnu Folkloriadu wočakuja 2.000 wumělcow ze 60 wumělskich skupin ze wšeho swěta.

Dalši wuslědk džělawasće kongresa CIOFF® wuchadžeše z wuběrkow za

kublanje a za džěci. Na zhromadnym posedženju přihłosowachu člonjo namjetej, zo ma so zjawny forum wo aktiwitach CIOFF® ze specielnymi skupinami ludźi a za nje, wosebje za džěci, wuwic.

Festiwalna komisija organizacije so na to dorozumi, zo wotměje so přichodne zeńdženje nawodow festiwalow wot 8. do 13.04.2015 w Bogoće w Kolumbijskej. Lětsa, tak komisija rozprawješe, organizowachu pod třěchu CIOFF® 329 festiwalow z wjace hač 40.000

ludowymi wumělcami we 68 krajach. Hospodarski wunošk festiwalow wučinja wjace hač 840 milionow € a z tym tež tójšto džělowych městnow po wšěm swěće podpěruje.

Domowina přisluša wot lěta 2010 němskej sekciji CIOFF®, w kotrež stej tohorunja Smjerdžečanska rejoyanska skupina a Serbski ludowy ansambl z člonom. Referent Domowiny Marko Kowar bu lětsa do předsydstwa němskeje sekcije woleny.

Karen Babcock, CIOFF®/Domowina

Dzeń předsydy w Halštrowskej Holi

Džěci pěstowarnje „Lutki“ na Horach witachu Dawida Statnika z chłěbom a selu. Tu wuknu džěci kóždeje staroby hrajkajo serbsce.

Prěni dzeń předsydy wólbneje doby 2013-2017, na kotrymž wopyta Dawid Statnik komuny a so wo nazhonjenjach a problemach na polu spěchowanja serbskeje rěče a kultury wobhoni, dowjedže jeho dnja 11. nazymnika 2014 do gmejny Halštrowska Hola.

Najprjedy poby hromadže z regionalnej rěčnicu Christinu Šolćinej a referentom Domowiny Wernerom Sroku w pěstowarni „Lutki“ na Horach, kotraž nasta před 7 lětami a wote wšeho spočatka projekt WITAJ za wšě staroby džěci praktikuje. Hłowny iniciator zawjedženja dwurěčneho kublanja w pěstowarni bě wjesnjana Dietmar Koark sam. Gmejna jako nošer so

zaměrnje wo serbskorěčne kublarki prócowaše, a nětko w kóždej skupinje jedna džěla. Pječ kublarkow zbliža džěcom serbsku rěč. Po serbskim kulturnym programje pěstowarskich džěci slědowaše wuměna nazhonjenow k zwoprawdženju projekta WITAJ z angažowanymi kublarkami.

Druhi dypk dnja předsydy bě rozmołwa z wjesnjanošću Koarkom, wjednicu hłowneho zarjada Roswithu Roßmann, zamołwitym za turizm

W Židžinom přepoda D. Statnik (nalěwo) wjesnemu předstejičerjej Frankej Kurjej (srjedža) a předsydy serbskeje drastoweje skupiny Uwe Schusterej jako dar Domowiny kopiju wolijoweje mólby Oty Gartena „Serbski kwas“, kiž předstaja kwasny čah w Židžinom. Cyle nalěwo regionalna rěčnica Domowiny Christina Šolćina.

Matthiasom Müllerom a zamołwitej za serbske naležnosće Renate Scharf. Wjesnjanošta wobkrući, zo so gmejna serbskemu sydlenskemu rumej Sakskeje přisłušna čuje, a to ze wšitkimi z tym zwisowacymi zamołwitosćemi. Njedziwajo slabeje rěčneje substancy prócujaja so w gmejnej wo lěpšu prezencu serbsčiny w zjawnym žiwjenju, na přikład z dwurěčnymi napisami tež na nowych objektach w nastawacej Łužiskej jězorinje. W zaměrowym zwjazku „Łužiska jězorina Sakska“ chce so gmejna dale za to zasadźeć, zo so na serbski aspekt njezabywa. Swoje wustawki wo zachowanju, spěchowanju a wuwicu serbskeje rěče a kultury z lěta 1997 chce w blišim času nowelěrować. Při tym a w druhich naležnosćach budže Domowina gmejnej dale ze spušcomnym partnerom.

Potom poda so předsyda do zetkanišća wjesnjanošću w Židžinom, do „Stareje šule“. Tule haja Židžinjeno serbske tradicije a přewjeduja kursy serbsčiny. Dawid Statnik přepoda jim jako dar Domowiny kopiju wolijoweje mólby Oty Gartena „Serbski kwas“, kiž předstaja kwasny čah w Židžinom.

tekst a foće: Werner Sroka

Mjezynarodny seminar w Budyšinje

Domowina bě hosćielka XVII. seminara słowjanskich mjeńšin FUEN, kiž wotmě so wot 6. do 9. nowembra w Budyšinje. Na nim zeńdže so něhdže 12 wobdźělnikow: Chorwaća z Awstriskeje, Rusinojo z Ukrainy, Češa z Chorwatskeje, Słowjency z Italskeje a Łužiscy Serbja. Lětuši seminar wěnowaše so temje „Instrumenty spěchowanja mjeńšin w Europje“.

Pjatk zapóslanc Sakskeho krajneho sejma Marko Šiman a předsyda Domowiny Dawid Statnik wobdźělnikow witašaj. Přednošk zapóslanca CDU w krajnym sejmje wěnowaše so spěchowanskim móžnosćam w regionje Sakska/Česka/Pólska. Dalšej přednoškaj wobswětlowašaj situaciju Čechow w Chorwatskej a Chorwatow w Awstriskej. Wosebje w Awstriskej z financnym spěchowanjom mjeńšinow jara klaca. Njeje wobstajnych spěchowanskich srědkow a wone so hakle krótko do přewjedženja pro-

jektow abo hakle po tym přizwola, tak zo dyrbja tutón njedostatk z kreditami wotpopadnyć.

Serbowka Madlenka Kowarjecrěčeše w swojim přednošku wo spěchowanskich móžnosćach na europskej runinje, kaž na př. wo kublanskim programje Europskeje unije ERASMUS.

Sobotu witaše česki generalny konsul PhDr. Jiří Kuděla zajimcow na rozmołwu. Jewgen Župan, zastupjer Rusinow z Ukrainy, rysowaše jara nadrobnje jich situaciju: „Spěchowanja a připóznaca scyła žanoho njeje. Wšitko, štož činimy, je ryzny čestnohamtske a srědky za to sami zběramy. Za nas by hižo zjawne připóznace našeje mjeńšiny ze stron knježacych wulki krok doprědka był.“ Na to slědowaše diskusija wo situaciji w Ukrainje. Bjarnat Cyž zamó ze sadu „Radšo 20 lět diplomatije a rozmołwow, hač jedne lěto wójnu“ wobsah rozmołwy derje zječ. Federalistiska unija europskich narod-

nych skupin (FUEN) je z wjace hač 90 člonskimi organizacijemi w 32 krajach Europy najwjetši třěšny zwjazk awtochtonych narodnych mjeńšin kontinenta. Domowina organizuje wot lěta 1996 seminara za słowjanske mjeńšiny FUEN; přichodny budže w Daruvarje w Chorwatskej.

tekst a foto: Clemens Škoda

Zapóslanc Sakskeho krajneho sejma Marko Šiman (stejo) předstaji dnja 7. nowembra w Budyšinje wobdźělnikam lětušeho seminara FUEN spěchowanske móžnosće w regionje Sakska/Česka/Pólska.

W Lubinje zaslužbnych Serbow mytowali

W Lubinje wuznamjeni dnja 10. oktobra mytowanski wuběrk Domowiny a předsyda Domowiny Dawid Statnik lětušich lawreatow Myta Domowiny, Myta Domowiny za dorost a Čestneho znamješka Domowiny. fota: Helmut Matik

Woponowa žurla Lubinskeho hrodu tworješe 10. oktobra swjedźensku kulisu lětušeho mytowanskeho zarjadowanja Domowiny. Mytowanski wuběrk Domowiny pod nawodom Marhaty Korjeńkoweje bě lětušich lawreatow ze syły namjetow wozwolił.

Myto Domowiny 2014 spožči so Roži Šenkarjowej z Rownoho, Měrcínej Herrmannej z Čiska, Jadwize Wejšinej z Budyšina a Hilži Nukowej z Budyšina. Kulturny ansambl Serbskeje zakladneje šule „Jurij Chěžka“ Chrósćicy bu wuzwolony za lětuše Myto Domowiny za dorost.

Roža Šenkarjowa, kenž jo lětosu wowješiła swoje 80. narodniny, jo skóro ako přědna a jadnučka zachopiła natwariš dolnoserbske rozgłosowe wuscěłanja. Wót lěta 1959 až do lěta 1967 jo žěłała ako ceptarka na rěcnej šuli w Dešanku. Kuždy jo mógał dožywiš, z kakeju akribiju a perfektnosću jo wóna kuždycki nadawk społniła. Z pjera Roży Šenkarjoweje mamy wušej 100 pěsnjow a basnjow, kenž su se wósebne pšez rozgłos zjawnosći spšistupnili. Wěcej ako 20 lět jo sotša Roža Šenkarjowa spiwała we wšakorakich kupkach, jo nawjedowała serbski cerkwinski chor w Dolnej Łužicy a teke w Slěpjańskej wósaže jo se wó to starała, aby zazněli zasej kjarliže w serbskej rěcy. Wóna jo sobu załožyla znatu kupku „Judahej“, w kótarejž jo wjele lět spiwała. Roža Šenkarjowa jo załožyla spiwańsku kupku „Rowniske glosy“. Teke pši natwari Njepilic dwóra jo wóna wjelgin pilnje sobužěłała.

Měrcin Herrmann narodži so 1944 w Rakecach a chodžeše wot 1959 do 1963 na Serbsku rozšěrjenu wyšu šulu w Małym Wjelkowje. Tehdy zastupi do Domowiny. Wot 1961, jako so skupina Rakečanskich dujerjow załoži, hudzi w tutym cyłku, kiž ma wobšěrny serbski repertoire. 1997 bě bratr Herrmann mjez załožićelami Serbskeje rejwanskeje skupiny Čisk. Jako naměstnik předsydy Čiskowskeho kulturneho towarstwa ma wulki podžěl na tym, zo bu Čiskowski dwór saněrowany a zo služi ludžom jako kulturne srjedzišćo. Džakowano jeho idejam a kontaktam k druhim serbskim towarstwam organizuja tam wjele zarjadowanjow serbskeho razu. Bratr Herrmann zběra a archiwuje serbske spisy, kiž je na Čiskowskim dworje wustajił. Ze swojej mandželskej rejuje w Serbskej rejwanskej skupinje Čisk sobu a wobdžěla so na mjezynarodnych wustupach. Měrcin Herrmann sluša do najaktiwnišich člonow Čiskowskeje „Serbska bjesady“ a je z člonom předsydstwa Wojerowskeje župy „Handrij Zejler“.

Z Róžanta pochadźaca **Jadwiga Wejšina** je zamóhła zahorić džěci a staršich za zažne dwurěčne kublanje. Wuznam jeje wosebitych prócowanjow widzi župa Budyšin wosebje we woziwjenju serbskeje rěče a kultury w mjeztym jara přeněmčenej Malešanskej kónčinje. Po tym, zo bě nazhonjenja na polu sprosředkowanja serbsčiny předsulskim džěcom z němskich abo rěcnje měšanych swójbow w Budyskej Serbskej pěstowarni „Jan Radyserb-Wjela“ zběrała a mnohich staršich wo

Myto Domowiny 2014 dóstachu (fota wotlěwa): Roža Šenkarjowa,

WITAJ-modelu přeswědčila a jich do džěla zapřijała, skutkowaše wjele lět jako wjednica w Malešanskej pěstowarni. Tam WITAJ-model konsekwentnje praktikowaše. Jeje nazhonjenja a ideje tworjachu zasadny stołp za dalše wuwice projekta Witaj w dwurěcnej Łužicy. Tak skutkowaše Jadwiga Wejšina hač do swojeho wuměnka mjez druhim w socialnopedagogiskich zarjadnišćach w Chrósćicach a w Rownom. Nimo toho je ze serbskimi programami svojich chowancow wšitke składosće wužiwała, zo by kontakty k zjawnosći wutwarjowała a tak zjawnu nahladnosć serbsčiny polěpšiła.

Wužiwanje porjadneje serbsčiny je **Hilži Nukowej** wutrobna naležnosć. Tež po swojim aktiwym skutkowanju jako serbska wučerka zasadzuje swoje mocyna dobro našeje rěče. Zakułanske kursy serbsčiny zdžěla didaktiski material. Hižo dlěje hač lětdzesatkaj podawa dorosćenym nje-Serbam na Ludowej uniwersiće serbsčinu. Wot 1990 do 1991 a wospjet wot 2003 do 2005 bě Hilža Nukowa županka župy „Jan Arnošt Smoler“ a wukonješe zamołwiće čestnohamtske politiskotowaršnostne džělo w dwurěcny regionje. Wjele lět skutkowaše tež w župnym předsydstwje. Dale so Hilža Nukowa jako předsydku Domowinskeje skupiny Budyšin-město angažuje. Njesprócniwje planuje a přewjeduje najwšelakoriše zarjadowanja skupiny – wulěty, wabi na koncerty, čitanja a džiwadlowe předstajenja. Tak wjaza Serbowki a Serbow do cyłka, zo by jim zdobom zajimawe a wotměnjace

Hilža Nukowa: Nic česće, ale wěcy dla za swój lud džělamy

Měrćin Herrmann,

Jadwiga Wejšina

a Hilža Nukowa.

Z Mytom Domowiny za dorost bu wuznamjenjeny ansambl Serbskeje zakładneje šule „Jurij Chěžka“ Chrósćicy pod nawodom Wórše Wićazoweje (2. wotprawa).

Wutrobne zbožopřeća wuprāja Harald Koncak Walterej Rizej z Hochozy (wotlěwa).

móžnosće pěstowanja serbskeje zhromadnosće a kulturne dožiwjenja skićała.

Z Mytom Domowiny za dorost bu **Ansambl Serbskeje zakładneje šule „Jurij Chěžka“ Chrósćicy** wuznamjenjeny. W lawdaciji so wuzběhny, zo je kulturne žiwjenje Serbskeje zakładneje šule Chrósćicy bjez šulskeho ansambla njepředstajomne. Dlěje hač 40 lět je tutón ansambl pod nawodom wučerki Wórše Wićazoweje ze swojimi aktiwitami k wobohaćenju serbskeje kultury přinošował. Čěleso wuhotowa na wysokim niwowje w Budyšinje programy Zwjazka serbskich wumělcow, na přikład skladnostnje 200. narodnin Handrija Zejlerja a 120. narodnin Michała Nawki. Wulki wuspěch žnějachu předstajene spěwohry, džiwadlowe hry a rejwanske sceny z pjera wustojneje nawodnicy ansambla Wórše Wićazoweje, w kotrychž stajnje nimale wšitcy šulerjo – je jich něhdže

40 – aktiwne na jewišću „Jednoty“ sobuskutkowachu. To běchu: 1999 „Žnjenska suita“, w léce 2000 sydom předstajenjow hry „Pućowanje Małego pampucha“, 2002 „Són wo jědlence“ z pječ předstajenjemi, 2004 „Jubilejna torta“ a 2007 „Kwasna rewija“. Nowy program „Je slóncó wusnyło?“ měješe lěta 9. julija swoju premjeru. Wosebite připóznaće słuša awtorce a hłownej zamołwitej Wórši Wićazoweje, wjednikaj šule Měrkej Šmitemej, džiwadźelnicy Janinje Brankačkowej, koleginam šule a hóstnym dramaturgam.

Čestne znamješko Domowiny 2014 dóstachu prof. dr. Lucija Hajnec z Budyšina, Jan Hrjehor z Konjec, Joachim Lipič ze Žuric, Gerat Šolta z Konjec, Walter Rizo z Hochozy, Andrea Lanzyna z Konjec, Jurij Matka z Chrósćic, Uwe Schuster ze Židžinoho a Borbora Felberowa z Komorowa.

W mjenje wuznamjenjenych džako-

waše so Hilža Nukowa za počesćenje. Mjez druhim praji: „Wjeselu so, hdyž słyšu džěci a młodostnych serbsce rěčeć, hdyž wužiwaja wučerjo w šuli, předarjo na klětce, žurnalisća w nowinje a rozhłosu dobru serbsčinu ... Rudži mje, hdyž Serbja ze swojej maćerščinu macošnje wobchadžeja, hdyž ju skomoleja, hdyž do njeje němske słowa měšeja. Tuž je trjeba, zo so tež w přichodže po swojich mocach wo zachowanje serbskeje rěče a kultury prócujemy. A to nam njeje břemjo, ale wutrobna naležnosć. Nic česće, ale wěcy dla za swój lud čestnohamtsce džělamy.“

Předsyda Domowiny Dawid Statnik džakowaše so počesćenym: „Zarjadujeće so z tym do tradicije horliwych Serbow, kiž su w zaštych lětstotkach čas, móc a džělo nałožowali a šcedriwje darowali za naš lud. Jenož tak bě móžno, zo smy jako narod přetrali a zo sej džensa naš přichod twarimy.“

Předsudki wo Serbach?

Dr. Katarina Elina a Janina Mikławškowa dnja 9. oktobra we Wojerecach

Dnja 9. oktobra popołdnu přichwatachu hosćo z Čiska, Čorneho Cholmca, Łazka, Nydeje, Spal, Sulšec, Wojerec a ze Židžinoho do „Zejlerjoweje bróznje“ Serbskeho domu we Wojerecach. Župa „Handrij Zejler“ a Ludowe nakładnistwo Domowina běštej na předstajenje knihi „Von Geiz bis Gastfreundschaft“ mlodeje awtorki dr. Katariny Elineje do Wojerec přeprosoj. Zajimowanym připoslucharjam čitaše K. Elina wurězki ze swojeje knihi, kiž je rezultat woprašowanjow Serbow a Němcow w jich zhromadnej domiznje, we Łužicy. Žiwje a poła zapa-

la předstaji awtorka, promovowana socialnowědomstnica, předsudki našich blišich a dalšich susodow, komentowaše jich nastace, wuwice a tež fakt, zo so tak dđerža, bymjež přičiny wjace njewobstali. Pozdatnje „njeje w Delnej Łužicy prawych Serbow, Hornjoserbja su wšitcy katolscy, serbska hospodliwosć wuchadza jenož z toho, zo chce jedyn druhého přetřechić“ a wjele dalšich tajkich stereotypow wona rysowaše. „We woćomaj tójšto Němcow Serbja mjezsobu jenož serbuja, hdyž chcedza jim prawje nadawać ...“ Přislucharjo k někotrym faktam nygachu, mjelčo protestowachu abo so po jich začuću absurdnym wuprašenjam – citam z naprašowanjow – smějachu. W rozmołwje z awtorku so pokaza, zo su přičiny předsudkow hustohdy njewěda, přez lětstotki šerjeny němski nacionalizm a tež pobrachowace sebjewědomje akterow a potřečenych. W džensnišej informaciskej towaršnosći hodži so njedorozumenjam lóšo zadžěwać a šwarna měra tolerancy susodam napřećo husto dale pomha. Na přikład je so poměr

Mnoho zajimcow ze župy Wojerecy wobdžěli so na předstajenju knihi dr. Elineje.

mjez němskej a serbskej ludnosću w Kulowskich stronach nic naposledk džakowano spomóžnemu skutkowanju towarstwa Bratrowstwa woćiwidnje polěpšił. Přijomna atmosfera z małym zakuskom a slódnymi napojemi a ze skakotacymi płomjenjemi w kachlach pohnu hosći do wólneje rozmołwy. Někotři sej předstajenu knihu tež kupichu. Radženy wječork to za wšěch přítomnych! Připóznaće přítomnych slušeše awtorce dr. Katarinje Elineje a jeje mlodej lektorce Janinje Mikławškowej.

tekst a foće: Pěť Petrick

Jubilejny kónc tydženja Pawka

Swoje 20-lětno wobstaće woswjeći serbske młodzinske towarstwo Pawk z jubilejnym kóncem tydženja w Smječkecach. Wón zahaji so ze spěwnym wječorkom wokoło lěhwoweho wohenja.

20 lět serbske młodzinske towarstwo Pawk nětko hižo wobsteji. Tutón podawk dyrbeše so wězo prawje woswjećić. Wot 29.8.2014 do 31.8.2014 wotmě so tuž jubilejny kónc tydženja w Smječkecach. W kooperaciji z wjesnym klubom Smječkecy spřihotowachu Pawkojo pisany program za wulkich a małych. Kónc tydženja započa so pjatk ze spěwnym wječorkom. Młodostni a wjesnjenjo zaspěwachu sej wokoło lěhwoweho wohenja serbske pěsnje z přewodom akordeonista Symana Handrika abo

sej k tomu piwko popřachu. Sobotu sćehowaše potom trochu aktiwniši program. Wot dapołdnja móžachu so zajimcy na dwěmaj džělarničkomaj wobdžělić. W kreatiwnej džělarničce móžachu młodostni pod nawodom Stefana Hanuša swójski logo wuwic. Grafikar „Serbskeho konsuma“ podpěrowaše jich při namakanju kreatiwnych idejow a naćiskow, kotrež móžachu sej wobdžělnicy potom na měšk a T-shirt čišćeć. Dalšu džělarničku přewjedze SAEK Budyšin. Pod nawodom Christin Popjelic nadžělachu młodostni krótki rozhłosowy přinošk. Za to su mjez druhim interviewy z wjacorymi člonami wo mjezynarodnej wuměnje Pawka w Europje přewjedli. Popołdniši Pawk-active-program běše potom trochu sportowce wusměrjeny. W mjenje Pawka wobdžěli so mustwo na wolebulowym turněrje we Worklecach a zdoby sej tu štwórte městno. Sobotu wječor witaštej młodzinske towarstwo a wjesny klub na reje (narodninsku a wjesnu party) z pisanim programom. Wustupy serbskeje skupiny Con-tact kaž tež kašubskeje skupiny Bublicki a DJ Madstapa skičachu

tóšto hudźbneje wotměny a mnoho móžnosćow k rejowanju.

Po poradženym wječoru steješe nje-dzelu zetkanje z něhdyšimi člonami na planje. Z tutym zarjadowanjom so jubilejny kónc tydženja Pawka tež hižo skónči. Nětk potajkim na přichodnych 20 lět! tekst a foto: Alena Pawliček

Swójbne popołdno

Mnozy slědowachu přeprošenje župy Budyšin na swójbne popołdno dnja 15. nowembra do Doma tysac hatow w Stróži. Tam běchu přihotowali mnoho poskitkow za džěci, kiž serbsce wuknu.

foto: J. Helgest

dalše fota pod ► www.domowina.de

Čłonojo Slepjanskeje župy w namjeznej kónčinje

Delegacija župy Jakub Lorenc-Zalěski poda so z čłonami Europ-skeho domu Zhorjelca wot 16. do 23. oktobra na wuprawu do němsko-danskeje namjeznej kónčiny. W

We wobłuku swojeje wuprawy do němsko-danskeje namjeznej kónčiny pobychu čłonojo župy Jakub Lorenc-Zalěski tež na kupje Oland, hdžež dóstachu dohlady do narodneho parka watowe morjo, a zetkach so z Frizami k rozmolwje wo swojej situaciji a wuměnje nazhonjenjow.

foće: Sylvia Gundel

lěće 2013 bě orkan Christian dnja 28. oktobra plan za seminar při Sewjernym morju zwrócił, tak zo so loni wšelake dypki programa wotdźělać njemóžachu. Tuž bě to nětko další pospyt zeznajomnjenja z politiskimi, hospodarskimi a socialnymi aspekta-mi w tutej namjeznej kónčinje, pra-ji župan Manfred Hermaš. Seminar měješe k wufilowanju Slepjanskeho

koncepta „Wosom wsow – jedna wosada“ přinošować. Tohodla bu dr. Fabian Jacobs ze Serbskeho institu-ta zapřijaty, kotryž za tutón zaměr dźělarnički přichoda w Slepom na-wjeduje.

Što sej wobdźělnicy seminara ze zarjadowanja wočakowachu? Man-fred Hermaš praji: „Ludžo, kiž tu na sewjeru bydla, su w štyrjoch rěčach doma a móža so bjez problemow ze swojimi susodami dorozumić. Nichtó so za tym njepraša, hač sy Friz, Šleswigčan, Dan abo Jendželčan. Wažne je, kak so čłowjek wo wuhotowanie přitomosće a přichoda pró-cuje.“

Na kupje Oland, hdžež hosćo z Łužicy pobychu, rěkaše tema „Přiliw a wotliw – žiwjenje na ekstrem-nych městnach. Narodny park wa-towe morjo“. „Čłowjek sej z wjele wěcami zaradzić wě. Ale jemu ma so tež jasnje sposrědkować, kotre lěpšiny abo šansy móže sej z toho wotwodźować“, rozprawja Hermaš. Hišće lěpje je, hdyž sam z toho profituje a nic jenož druzy. Něhdy začuwachu ludžo narodny park jako wohroženje. Džensa je wón žiwjenski rum. „Ludži njepřeswědčiš z ideologijemi a transparentami, ale z projektami, kotrež jim pokazu-ja, kak móže dale hić“, wopisuje Hermaš situaciju. Tři friziske rěče

a wšelake dialekty kaž tež ličba ak-tiwnych rěčnikow – wšo to jeho jara na Łužicu dopomina. „Tola mjeńšiny na sewjeru dyrbyja w přirunanju ze Serbami ze snadnišej pjenježnej

podpěru wuńć, tež ze stron stata“, župan zwěsći. Čłonki spěwneho cyłka Kantorkow a čłonojo župy su so tež z Frashe Scheew, friziskim bli-dom, zetkali. Njezapomnity wostanje zhromadny spěwny wječor, kiž bě bohužel překrótki. Ze skupinu Frashe Scheew pěstuja Slepjenjo wot 1990-tych sem lět partnerske styki. Jako dar přepodachu swojim hosćicielam nowe wudaće „Žiweje pohladnicy“ kaž tež widejo-film „Kak jo to bylo“, kotryž bu hakle tydžeń prjedy ze stron „ff-media“ za Njepilic towarstwo w Rownom dozhotowjeny. Na jednym dnju zeznajomichu so Slepjenjo tež z němskej mjeńšiny w danskim Ribe.

M. H.

Župje Budyšin a Kamjenc na kubłanskej jězbje

Cyłkownje 48 čłonow Budyskeje župy „Jan Arnošt Smoler“ poda so dnja 20. septembra na swoju lětušu kubłansku jězbu, a to do Dešnja a Žylowa. Tež čłonojo Kamjenskeje župy „Michał Hórnk“ běchu na tutym dnju do tuteju delnjołužiskeju wsow po puću.

Jako přenje wopytachu Budyscy Do-mowinjenjo Dešno. Wjes založichu zapadnosłowjanscy sydlarjo kmje-na Łužičanow, kiž přińdžechu w 6. lěstotku do Łužicy. W Domizni-skim muzeju wjednica muzeja Babet Zenker wšitkich wutrobnje powita, a Bernd Pittkunings rozjasni na zabawne wašnje eksponaty ze serbskeho burskeho žiwjenja a warianty delnjoserbskeje narodnej drasty. Štóž měješe zajim, wobhlada sej po tym w susodstwie muzeja derje zachowanu cyrkej, kiž je z hesłami biblije w delnjoserbsčinje a němčinje wudebjena.

Muzealne słowjanske sydlišćo „Stary lud“ mjezuje bjezposrědnje na mu-zej a předstaja žiwjenje Słowjanow w zažnym srjedzowěku. Na jara za-jimawe wašnje wodžeše młody pe-dagoga Cornelius Kusch wopyto-warjow po sydlišću. Wobhladachu sej hłuboko do zemje twarjene domy. W tajkich bydłach běchu prjedowni-cy derje škitani před měnjatym wje-drom. Wobmjatk bě z hlíny, třěcha bě z rohodžu kryta. Wopytowarjo móžachu samo při předstajenju sta-rych rjemjesłow přihladować. Po wodženju bě wobjed w hosćencu „Serbski dwór“. W samsnym času dojedžechu tež čłonojo Kamjenskeje župy do Dešna, kiž su sej do toho cyr-kej w Brjazynje wobhladali.

Po wobjedze podachu so wšitcy do Žylowa. Tam wuhotowa so lětsa wubědžowanje Superkokota. Wo ti-

tul superkrala wubědźuja so kóžde lěto dobyćerjo jednotliwych zarja-dowanjow łapanja kokota w Del-njej Łužicy. Dlěje hač dvě hodzinje wubědžowanje traješe. Jako přeni wottohrny Tobias Schönemann koko-tej hłowu, dalšej jěcharjej dyrbyštej křidle wottorhnyć. Lětuši kral bě hižo loni wubědžowanje dobył. To bě wězo wjeselo! Po wubědžowanju na konju scěhowaše začah kralow z kralownami do swjedženskeho stana. Wšitke holcy běchu so narodnu dras-tu woblekli. Po rejce wobdźělnikow-wubědžowarjow započa so program dźěci WITAJ-pěstowarnje ze Žylowa a zakładneje šule. Mjeztym pak dyr-bjachu so čłonojo Budyskeje a Ka-mjenskeje župy hižo zaso na puć do-moj podać.

K. Liznarjec a K. Jurkowa

Radworski ch3r „Meja“ poda so spočatk oktobra do Bařki w Čěskej republice. Tam bu před runje 30 l3tami partnerske zr3ćenje mjez ludowym ch3rom z Bařki a Radworskej „Meju“ podpisane. Z toho 3asa hajitej ch3roj runje tak kař jednotliwi sp3warjo přečelske styki. Sobotu, 4. oktobra, wuhotowachu w Bařce zhromadny koncert w třeoh dź3lach: wustup Bařčanow, wustup Radworčanow a wjacore zhromadne sp3wy wobeju ch3row (foto). Swjedźenske zarjadowanje dožiwi wjac hač 100 wopytowarjow. foto: Ambroř Pawlik

Wubrane terminy l3ta 2015 (zm3ny su m3žne)

januar 10.01.2015, 13 hodź.	28.02./01.03.2015
koparski turn3r wo pokal TCM w Chr3s3icach	24. serbske jutrowne wiki w Serbskim domje w Budyřinje
18.01.2015, 16 hodź.	m3rc 04.03.2015, 15 hodź.
„Jedyn řwjerčik přiřdźe zr3dka sam“ – předstajenje Serbskeje lajskeje dźiwadloweje skupiny Chr3s3icy z. t. w Njebjelčanskej „Bjesadze“	50 l3t Serbske dź3čace dźiwadlo: „W PUTACH ČORNEHO PANA“, premjera w Budyskim Dźiwadle na Hrodze
dalšej předstajeni: 25.01.2015, 16 hodź. w Haslowje a 01.02.2015, 16 hodź. w Chr3s3icach	07.03.2015, 9 hodź.
22.01.2015, 19.30 hodź.	Zwjazkowe předsydstwo Domowiny w Budyřinje
Maćična akademija w Budyskim Wjelbiku: Jurij Łuřčanski: „Horst řlosar – nimale pozabyty miřterski řuler Otta Dixa“	14.03.2015, 19.30 hodź.
24.01.2015, 9 g3ź.	„M3j wum3rjeni kraj“, premjera na h3wnym jewiř3u N3msko-Serbskeho ludoweho dźiwadla
Zw3zkowe p3dsedarstwo Domowiny w Ch3sebuzy	28.03.2015, 9 hodź.
30.01.2015	17. h3wna zhromadźizna Domowiny w Haslowje
g3wna zgromaźina Źupy Dolna Łuřyca z. t. w Raduřu	28.03.2015, 8 - 18 hodź.
februar 14.02.2015, dopoldnja	Sokołski wolejbulowy turn3r wo pokal Domowiny w Budyřinje
h3wna zhromadźizna TCM	apryl 06.04.2015, 14 hodź.
28.02.2015, 9 hodź.	walkowanje jejkow při cyrkwi w K3zlem
h3wna a w3lbna zhromadźizna Źupy „Jan Arnořt Smoler“ w Serbskim domje w Budyřinje	meja 01.05.2015
28.02. - 19.04.2015	wolejbulowy turn3r za holče a Ź3nske mustwa wo pokal Serbskeho Sokoła w Pančicach
„Jutrowne nał3žki w Europje“, wosebita wustajeńca w Serbskim muzeju Budyřin	julij 9. - 12.07.2015
28.02.2015, 14 hodź.	XI. mjezynarodny folklorny festival „Łuřica“ w Budyřinje, Hochozy a Chr3s3icach
h3wna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyskim Serbskim muzeju	

wjace terminow pod ► www.domowina.de

Impresum: Nařa Domowina - Informacije třeřneho zwjazka • Informacije křywowego zw3zka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske m3njenja njekryja so na k3dzy pad z m3njenjom wudawačela. Redakciski k3nc: 03.11.2014

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zar3d Domowiny • Gesch3ftsstelle der Domowina

Postowe nam3sto/Postplatz 2 • 02625 Budyřin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Bořena Braumanowa, Erwin Hanuř
zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • 3iř3/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyřin/Bautzen
„Nařu Domowinu“ namakače w internece pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina sp3chuje so wot Zał3žby za serbski lud, kotrař d3stawa l3tnje p3irařki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Wjetšu kedźbnosć rěčam narodnych mjeńšin

Pod titlom „Rěče charty w Němskej – tema za wšěch“ wotmě so dnja 26. nowembra w Berlinje konferenca rěčow, na kotruž běštej Mjeńšinowa rada w Němskej a zamołwity za narodne mjeńšiny Zwjazka, člon Zwjazkowego sejma Hartmut Koschyk, přeprysoj. Hartmut Koschyk a Dawid Statnik jako aměrowacy předsyda Mjeńšinoweje rady hosći witaštaj. Mjeńšinowy sekretariat bě zhotowił krótkofilm, kiž do tematiki zawjedže: Běchu so w Berlinje pasantow prašeli, hač znaja mjeńšiny abo mjeńšinowe rěče atd. Zdžěla kuriiozne wotmołwy pokazachu, zo knježi wulka njewěda. Marketingowa kampanja, ofensiwne zjawnostne džěło za mjeńšiny a jich rěče bě potom tež jedne z hłownych doporučenjow w podijowymaj diskusijomaj. Rozmołwne partnerki běchu mjez druhim dr. Andrea Willi, člonka komiteja ekspertow Europskeje charty za regionalne abo mjeńšinowe rěče, Anke Spoorendonk, ministerka za justicu, kulturu a Europu kraja Šleswigsko-Holsteinska, a dr. Eva-Maria Stange, ministerka za wědomosć a wumělstwo w Sakskej. Patronat konferency bě přewzał prezident Zwjazkowego sejma prof. dr. Norbert Lammert. Hačrunjež wotměwachu so runje jednanja wo etaće, wón na konferencu rěčow přichwata, zo by přítomnych postrowił. Patronat bě přewzał, tak prof. Lammert praji, dokelž je 1. wosobinsce přeswědčeny wo wusahowacym wuznamje rěče za zrozumjenje kulturow a komunikacije a 2., dokelž spjelnja konferenca wobzamknjenje zwjazkowego sejma

(čo. 17/11683) z lěta 2012, kotraž běchu zapóslancy wjacorych frakcijow składnostnje 20. róčnicy podpisanja Europskeje rěčneje charty zapodali. Wón widži tři hłowne problemy, kiž mjeńšinowe rěče wohrožuja: 1. globalizaciju, 2. digitalizaciju a 3. njezajim.

K jimacym wokomikam konferency slušeše přepodaće tezoweje papjeru „Rěče charty w Němskej – zhromadna zamołwitosć“. Dawid Statnik přepoda ju profesorej Lammertej kaž tež ministerkomaj Spoorendonk a dr. Stange z próstwu, zo nastorči so proces diskusije w Zwjazku a krajach za zhromadne wusměrjenje w zajimje spěchowanja rěčow charty w Němskej. K tomu liča sewjero- a saterfriziščina, delnjo- a hornjoserbščina, danščina, romanese kaž tež delnjoněmčina. Mjeńšinowa rada a Zwjazkowa rada za delnjoněmčinu formulujetej w tezowej papjerje slědowace zasady:

- Připóznawamy wjacerěčnosć a mnohosć rěčow w Europje. Rěče charty w Němskej maja na tym wosebity podžěl. Zasadžamy so za jich zachowanje, škit a spěchowanje.
- Wšitycy ludźo maja prawo na swoju rěč. Smy zhromadnje namołwjeni, tute prawo zachować. Wužiwanje mjeńšinowych a regionalnych rěčow je rozsudne wuměňenje za zachowanje a spěchowanje swójskeje identity.
- Rěčna politika je towaršnostny nadawk, za kotryž je tež wobydlerstwo wjetšiny zamołwite. Zasadžamy so za šěroke zjawnostne džěło ze zaměrom, zo bychmy ludźi za hódnotu rěčow charty sensibilizowali.

Zhromadne cile su:

1. Wobšěrna rěčna politika
Zakład je wothłosowana rěčna politika w Němskej. Tuta počahuje so na wšě rěče charty w Němskej. Ju wudžělaja Zwjazk a kraje zhroma-

dnje z reprezentantami mjeńšin a regionalneje rěče ...

2. Rěčnospecifiske koncepty rěčow charty ...
3. Runoprawosć šansow
Kubłanje w rěčach charty je wšěm přistupne, akceptabelne a přijimajomne, jeli so to tež z přecemi a předstawami wotpowědneje rěčneje skupiny kryje.
4. Zwoprawdženje rěčneje charty
Z kraje přesahowacym džěłom docpějemi eficientniše implementěrowanje Europskeje charty rěčow. Tohorunja přepruwujemy zawjazki krajow a je dale wuwimamy.
5. Sensibilizowanje a rozjasnjenje
Z rěčneje kampanju po cyłej Němskej sensibilizujemy ludnosć wjetšiny za rěče charty a rozjasnjamy jim wjacerěčnosć a rěčnu mnohosć w Europje. K tomu sluša tež wozjewjenje wotpowědnych zakonskich tekstow hač k postajenjam na komunalnej runinje.
6. Medialna prezenca rěčow charty ...
7. Solidarita
Wuprajamy so solidarni z mjeńšinami a regionalne rěče rěčacymi w Europje ...

Budže wot angažementa politikarjow, ale tež wot wutrajnosće narodnych mjeńšin a regionalnu rěč nižoněmčinu wužiwacych wotwisować, hač so papjera w protokolach zhubi abo so wšědnje ze žiwjenjom pjelnja. **B. F.**

Impresije z konferency rěčow, kiž wotmě so dnja 26. nowembra w Berlinje. Jako wuslědk a nadawk přepoda Dawid Statnik zapóslancam Zwjazkowego sejma a politikarjam Sakskeje a Schleswigsko-Holsteinskeje tezowu papjeru „Rěče charty w Němskej – zhromadna zamołwitosć“.

fota: Clemens Škoda

Kak turbulentnje kermušu na burskim statoku swjeća, to pokazachu lajsce dźiwadźelnicy »Čiskowskeho dwórskeho dźiwadla« dnja 4.10.2014 na Čiskowskim dworje wubudźichu z tym wjele směcha zahorjenych přihladowarjow. Teksty z mnohimi žorčikami w typiskim Čiskowskim dialektce je napisala Anett Sarodnikowa. Na kóncu samodźelany jejkacy liker wšitkich za kofejowym blidom »wujedna«.

foto: Johann Tesche

Serbska kulturna kermuška

Sobotu 15.11.2014 přeprasy župa »Michał Hórnik« swojich člonow z Domowinskih skupin a towarstwow na Serbsku kulturnu kermušku do Chróšćanskeje »Jednoty«. Wopytowarjo dožiwichu pisany program ze Serbskim lajskim dźiwadłom Chróšćicy, Serbskej lajskej dźiwadłowej skupinu Konjegy/Šunow, Serbskim muskim chórom »Delany«, Serbskej rejowanskej sku-

pinu Smjerdžaca a Serbskim folklornym ansamblom Wudwor. Jedna z wosebitostkow wječora bě wustup młodeje serbskeje spěwarki Weroniki Rachelic. K rejam zapiskachu Chróšćanscy muzikanća a diskotekar Frank Wjesela. Mjez wopytowarjami žněješe zarjadowanje dobry wothłós a woni běchu sej přezjedni, zo ma so zarjadowanje tajkeho razu wospjetować. **K. Jurkowa** fota: Clemens Škoda

Impresije ze swójbneho popoldnja župy Budyšin dnja 15.11.2014 w Stróži

fota: Jurij Helgest